

Geert, Palt en de laatste ijstijd

Leeuwarden. Stad van Slauerhoff, Mata Hari en Troelstra. En sinds een tijdje ook van Geert Dales. Burgemeester Geert, die hier met zijn man een prettig leventje kan leiden. Hoe anders was het in de tijd van Palt Palsters. Palt woonde in 1775 onder de rook van Leeuwarden, in het dorpje Deinum. Net als Geert viel ook Palt op mannen. Het bekt lekker, Palt Palsters. Hij was ook lekker, die Palt, dat kan niet missen. Anders was het hem nooit gelukt zoveel jongemannen te verleiden. Hij had alleen de pech dat hij tweehonderddertig jaar geleden leefde.

Een andere Leeuwarder, Roelof Storm, hield tussen 1774-1814 dagboeken bij. Hij schreef over gewone, dagelijkse gebeurtenissen. Op 18 maart 1775 zette Roelof zich aan zijn schrijftafel, doopte zijn ganzenveer in de inktpot en schreef:

"Is er eenen Palt Palsters, Huisman onder Deinum, gegeselt, gebrandmerkt, 7 jaren gebannen in 't Tugthuis en daarna voor 10 jaren buiten den lande. Deselve hadde sig sedert verscheidene jaaren schuldig gemaakt aan Zodomi, en veele van sijn knegten en jonge boere Kerels daartoe aangesogt, en die vulgheijd met hun gepleegd; sijnde te gelijk met hem op het Blokhuis gebragt. Twee boere jongens van 17 en 18 jaaren oud en een getrouwde boer van 24 jaren oud. De eerst gemelde sijn 3 jaren buiten den Lande gebannen wegens gepleegde vulgheden met P. Palsters, en de laa(t)st gemelde, schoon de daad van gepleegde zodomi geconfiteerd had, vrij en frank ontslaagen, omdat het langer dan 5 jaaren geleden was, dat het delict geperpraeteerd was en dus gepraescribeerd (N.B. Volgens informatie heeft het Hoff de praescriptie van dit geval gefundeert op de Wet van de praescriptie van overspel)."

Roelofs dagboekantekeningen zijn neutraal van toon. Ook uit het verslag van deze afschuwelijke bestraffing blijkt geen emotie. Wij vragen ons af wat er door hem heen ging toen hij dit opschreef. Deelde hij de barbaarse opvattingen van zijn tijdgenoten en vond hij de straf dus wel prima? Of welde er toch iets van medelijden in hem zijn op? Misschien zelfs angst? Wie weet, heeft Roelof zelf ook gevoelens voor een man gehad. Of, erger nog, zelf "vulgheijd gepleegd". Hij was braaf getrouwd. Maar dat zegt niet veel. Nu niet en toen niet. De boer die als een blok voor de charmes van Palt viel, was ook getrouwd.

Arme Palt Palsters. Zeven lange jaren in het tuchthuis. Niet de meest gezonde omgeving. Z'n wonden zullen waarschijnlijk maar langzaam zijn geheeld. Daarna tien jaar verbanning "buiten den lande". Waar is hij naartoe gegaan? Wij fantaseren voor Palt een heerlijk klimaat, dat de pijn van zijn littekens verzacht. Hij is nog aantrekkelijker dan voorheen, met een stoer brandmerk op z'n rechterbil. Omringd door schone jongelingen in een samenleving die niet zo moeilijk doet. Helaas zal de werkelijkheid droeviger zijn geweest. Heeft hij het tuchthuis wel overleefd? Hoe oud is hij geworden?

Zoveel onbeantwoorde vragen. Niet alleen over Palt, maar ook over zijn minnaars. De jonge boer bijvoorbeeld. Hopelijk had die een begrijpende vrouw, die slechts hoofdschuddend kennisnam van zijn uitspatting. Of heeft ze hem afgeranseld met de koekenpan en daarna z'n tere delen over het wasbord gerost? Hoe ging het verder met de twee boerenjongens, en de "vele knegten"? Hopelijk zijn ze lekker doorgedaan met hun vuiligheden en heeft de afstraffing hen alleen extra voorzichtig gemaakt.

Tweehonderddertig jaar later. We hebben met elkaar een aardig niveau van innerlijke beschaving bereikt, met een daarbij passende wetgeving en rechtspraak. In Leeuwarden, op een steenworp afstand van de plek waar zij ooit werden gegeseld, treden nu homo's met elkaar in het huwelijk. Burgemeester Dales heeft er vanuit zijn

werkkamer het zicht op. Geert Dales - Palt Palsters. Da's frappant! Dezelfde klanken en het scheelt maar een paar letters.

Wij stellen ons Palt voor, twee eeuwen later geboren. Palt Palster als burgemeester van Leeuwarden. Gelukkig samenlevend met een knappe boerenzoon. Een fantasie van wrake doemt op voor ons geestesoog. Palt en Geert vallen samen. Wij zien een burgemeester in zijn werkkamer, zittend in de fraai gebeeldhouwde burgemeestersstoel, die voor de gelegenheid op een zeiltje is geplaatst. De broekspijpen opgestroopt, de slanke voeten in een teiltje met dunne mest. Die is natuurlijk afkomstig van de boerderij waar nu nazaten van de jonge boer hun bedrijf uitoefenen.

Rondom de burgemeester liggen zeven mannen op hun knieën. De verklikkers, rechters en beulen van toen, die wij voor de gelegenheid eventjes naar 2005 hebben gehaald. In de fantasie is immers alles mogelijk? De burgemeester tilt een groenbruinig druipende, allemachtig stinkende voet uit de drab omhoog. Man nummer één wordt gedwongen te likken. Hij mag pas stoppen als de voet helemaal schoon is. Zo krijgen ze alle zeven een beurt, tot het teiltje leeg en het onderstel van de burgervader blinkend schoon is. Dan mogen de mannen naar buiten om hun mond te spoelen en hun gezicht te wassen in de fontein voor het stadhuis.

Nu jagen wij ze snel weer terug naar 1775, want in deze tijd horen ze beslist niet thuis. In 2005 wordt in de westerse wereld niemand meer gebrandmerkt, gegeseld of zelfs maar op zijn gezicht geslagen omdat hij in de ogen van anderen vuiligheden pleegt. Wie moeite heeft met deze tolerante, beschaafde samenleving, is tragisch verdwaald in de tijd. Die moet maar gauw op zoek naar een tijdmachine, om zich te laten terugsturen naar een barbaarser tijdperk. 1775, 1075 of liever nog, de laatste ijstijd.

Tjitske Bronkhorst

(gepubliceerd in Gaykrant nr. 536 - 2005)